

آموزش چندفرهنگی

رویکرد چندفرهنگی در مدارس

گلاره مکرونی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۵

سرشناسه	مکرونی، گلاره، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	آموزش چندفرهنگی : رویکرد چندفرهنگی در مدارس / گلاره مکرونی
مشخصات نشر	تهران : آوای نور، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۴۸ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۲۴۱-۹
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: [۱۴۳] - ۱۴۸.
عنوان دیگر	رویکرد چندفرهنگی در مدارس .
موضوع	چندفرهنگی
موضوع	Multiculturalism
موضوع	آموزش و پرورش چند فرهنگی
موضوع	Multicultural education
رده بندی کنگره	HM۱۳۹۵۱۲۷۱ ۱۳۹۵/م
رده بندی دیویی	۳۰۶
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۲۸۸۳۱

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

آموزش چندفرهنگی رویکرد چندفرهنگی در مدارس

تالیف: گلاره مکرونی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۲۴۱-۹

قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست

پیشگفتار.....	۹
مقدمه	۱۱
فصل اول: فرهنگ، تنوع فرهنگی و ارتباطات فرهنگی.....	۱۳
واژه فرهنگ	۱۳
مفهوم فرهنگ.....	۱۶
جهانی شدن و فرهنگ	۱۹
تنوع فرهنگی	۲۱
ارتباطات فرهنگی، میان فرهنگی و بین فرهنگی	۲۴
مفاهیم اصلی.....	۲۶
اشکال ارتباط میان فرهنگی	۲۹
ارتباط بین قومی.....	۲۹
ارتباطات میان نژادی	۳۰
ارتباط درون فرهنگی	۳۰
مفاهیم فرعی.....	۳۲
جایگاه و نقش ارتباطات میان فرهنگی در جهان کنونی.....	۳۶
فصل دوم: کثرت گرایی و انحاء آن.....	۳۹
.....	۳۹
نه کثرت‌گرایی	۳۹
تنوع کثرت‌گرایی.....	۴۱
کثرت‌گرایی معرفتی	۴۳

۴۴ کثرت گرایی دینی
۴۶ کثرت گرایی اخلاقی
۴۸ کثرت گرایی ارزشی
۴۹ کثرت گرایی حقوقی
۵۱ کثرت گرایی سیاسی
۵۲ کثرت گرایی فرهنگی (چند فرهنگ گرایی)

۵۵ فصل سوم: چندفرهنگی

۵۵ مفهوم چند فرهنگی
۶۴ مفهوم جامعه چندفرهنگی
۶۵ زمینه‌های پیدایش و گسترش کثرت گرایی فرهنگی
۶۶ سابقه و کارنامه عملی سیاست‌های چندفرهنگی
۶۸ انتقادات از اندیشه چندفرهنگ گرایی
۶۹ تنوع قومی در ایران
۷۲ قابلیت‌های چند فرهنگ گرایی در ایران
۷۳ جهانی شدن و تعلیم و تربیت
۷۴ تعلیم و تربیت کثرت گرایی فرهنگی (چند فرهنگ گرا)
۷۵ هویت و تعلیم و تربیت کثرت گرایی فرهنگی
۷۸ دلایل ضرورت رویکرد تربیتی چند فرهنگی
۸۰ تمرکز زدایی
۸۲ تعریف آموزش چندفرهنگی
۸۵ دیدگاه‌های آموزش چندفرهنگی
۸۸ چهار چوب مفهومی دیدگاه جهانی آموزش چندفرهنگی
۹۱ اهداف دیدگاه جهانی آموزش چندفرهنگی
۹۲ تاریخچه مختصر آموزش چند فرهنگی
۹۵ دیدگاه منتقدین آموزش چندفرهنگی

۹۵	دیدگاه حامیان آموزش چندفرهنگی
۹۶	اهداف تعلیم و تربیت چند فرهنگی
۹۷	مزایا و معایب آموزش چندفرهنگی
۹۸	مزایای آموزش چند فرهنگی
۱۰۰	معایب آموزش چند فرهنگی
۱۰۲	ابعاد آموزش چندفرهنگی
۱۰۴	برنامه درسی چندفرهنگی
۱۰۸	فعالیت‌های کلاسی در آموزش چندفرهنگی
۱۰۹	آموزش چندفرهنگی و زبان
۱۱۷	تربیت معلم در آموزش چند فرهنگی
۱۲۰	نکات مهم در آموزش معلم چندفرهنگی
۱۲۶	مدرسه چند فرهنگی
۱۲۸	خلق یک کلاس چند فرهنگی
۱۳۷	سخن آخر
۱۴۱	منابع فارسی

پیشگفتار

تنوع فرهنگی از جمله مسائل عمده‌ای است که جوامع معاصر با آن مواجه شده‌اند. از این‌رو، در میان مهارت‌های مورد نیاز قرن بیست و یکم، توانایی تطبیق مستمر با افرادی از فرهنگ‌های مختلف و توانایی برقراری ارتباطات بین فرهنگی با آن‌ها حائز اهمیت فراوان است. مراکز و موسسات آموزشی و بازار کار جهانی، نیاز به افرادی دارد که به فرهنگ‌های مختلف آشنا باشند و بتوانند با افراد سایر فرهنگ‌ها ارتباط مناسب برقرار کنند. نظام آموزشی باید افراد را نه فقط برای زندگی کردن در چهاردیواری شهر و کشور خود بلکه برای زندگی در جامعه‌ای که ارتباط تنگاتنگ با جوامع دیگر دارد و از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد و می‌تواند بر آن‌ها تأثیر گذارد، تربیت کند. شهروندانی که تنها متعلق به جامعه و شهر و روستای خود نیستند بلکه برای تداوم زندگی باید بتوانند تعاملی سازنده با شهروندان جوامع دیگر داشته باشند.

تفاوت‌ها و تعارضات فرهنگی، دانش‌آموزان را در جریان تحصیل با دشواری‌های زیادی روبرو می‌کند و بی‌شک بر موفقیت‌های بعدی آن‌ها در اجتماع تأثیرگذار خواهد بود. از این‌رو آموزشی متفاوت با آموزش تک‌فرهنگی ضروری به نظر می‌آید. آموزش چندفرهنگی یک ایده و یک حرکت اصلاحی آموزشی است و پروسه‌ای است که هدف کلی آن تغییر چارچوب موسسات آموزشی است تا دانش‌آموزان دختر و پسر، دانش‌آموزان استثنایی و آنانی که عضو نژاد، قوم، زبان و طبقه‌های مختلف اجتماعی هستند، شانس برابری برای

به دست آوردن آموزشی آکادمیک در مدارس را داشته باشند. این کتاب سعی بر آن دارد که ضمن معرفی و اهمیت آموزش چندفرهنگی به بیان اهداف، فعالیتها، برنامه‌های درسی و همچنین روشهای اجرای آن در کلاسهای درس و مدارس بپردازد و امید که مورد توجه دست اندرکاران آموزشی و خصوصا معلمان واقع گردد.

مقدمه

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

سوره حجرات آیه ۱۳

ای مردم، ما شما را از مرد و زنی آفریدیم، و شما را ملت و قبیله قبیله گردانیدیم تا با یکدیگر شناسایی متقابل حاصل کنید. در حقیقت ارجمندترین شما نزد خدا پرهیزگارترین شماست. بی تردید، خداوند دانای آگاه است."

گوناگونی فرهنگ‌ها و حفظ هویت‌های متفاوت فرهنگی خواسته منطقی و طبیعی میلیاردها انسان ساکن کره زمین است. گوناگونی فرهنگ‌ها به قاره‌ها و کشورها محدود نمی‌شود و در درون هر کشور نیز می‌توان اقوام و ملیت‌های گوناگونی را مشاهده کرد که به رغم تفاوت‌های فرهنگی با یکدیگر، در درون فرهنگ ملی به حیات خود ادامه می‌دهند. گروه‌های گوناگون فرهنگی و قومی برای آنکه بتوانند به طور مسالمت‌آمیز در کنار یکدیگر زندگی کنند باید از تعصب و قوم‌مداری دوری کنند، لذا باید تفاوت‌ها و شباهت‌های یکدیگر را بشناسند و در جهت رشد روابط بین فرهنگی و بین قومی تلاش کنند.

بسیاری از کشورها چندفرهنگی، چندملیتی و چندقومیتی هستند و چندین زبان، دین و شیوه زندگی دارند. بدین صورت کشور چندفرهنگی می‌تواند از کثرت خود بهره‌های بسیاری ببرد، هر چند با خطر ستیزه‌های فرهنگی نیز مواجه است. در این راستا نهاد آموزش و پرورش بخش مهمی از این وظیفه را بر عهده دارد. توانایی این نهاد در جواب‌گویی به نیازهای متفاوت و گوناگون شهروندان از اهم وظایف نهاد آموزش و پرورش است. نظام‌های آموزشی باید بتوانند افرادی را تربیت کنند که قادر به زندگی در دنیای مولد و در حال تغییر عصر حاضر باشند. دنیایی که دارای اختلاف طبقاتی، فرهنگی و اجتماعی و شاهد تغییرات سریع در تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطات می‌باشد. با توجه به وظیفه نظام آموزشی یا به عبارت کلی‌تر تعلیم و تربیت، یعنی آماده کردن افراد برای ایفای نقش‌های اجتماعی در جامعه و با توجه به تحولات عظیمی که پدیده «جهانی شدن» در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی برای جوامع به وجود آورده است؛ نیروی انسانی مورد نیاز عرصه‌های اقتصادی و سیاسی باید افرادی باشند که بتوانند در فرایند این تحولات گسترده کارایی لازم را داشته باشند و در دنیای مولد و در حال تغییر عصر حاضر زندگی کنند.

آموزش چندفرهنگی، آموزشی است که در آن برای تمام افراد، صرف‌نظر از تفاوت‌های فرهنگی آن‌ها شرایط یکسانی فراهم می‌شود و هر کودک این فرصت را پیدا می‌کند تا متناسب با توانایی‌های خود به شهروندی مفید و مولد برای جامعه تبدیل شود. آموزش چندفرهنگی برای همه بچه‌ها در مجبزه کردن آن‌ها به منظور حضور در جامعه‌ای که به طور افزایشی تنوع می‌یابد ارزشمند است. تربیت کودکان در جهت ایجاد نگرش مثبت به فرهنگ‌های مختلف و پذیرش تفاوت‌های موجود بین افراد، زیربنای فلسفی برنامه این آموزش را تشکیل می‌دهد.

